מי שמת פרק תשיעי בבא בתרא

ראיה במאי רב הונא אמר ראיה בעדים רב חסדא ורבה בר רב הונא אמרי ראיה בקיום השטר רב הונא אמר [א]ראיה בעדים קא מיפלגי בפלוגתא דר' יעקב ורבי נתן (סימן מניח) רבי מאיר כרבי נתן ורבנן כרבי יעקב רב חסדא ורבה בר רב הונא אמרי ראיה בקיום השטר קא מיפלגי [ב]במודה בשטר שכתבו צריך לקיימו דר"מ סבר מודה בשטר שכתבו אינו צריך לקיימו ורבנן סברי [ג]מודה בשטר שכתבו צריך לקיימו והא איפליגו בה חדא זימנא [ד]דתניא אין נאמנין לפוסלו דברי רבי מאיר וחכמים אומרים [ה]נאמנין צריכא דאי איתמר ההיא בההיא קאמרי רבנן משום דאלימי עדים ומרעי שטרא אבל הכא הוא דלאו כל כמיניה אימא לא ואי איתמר בהא בהא קאמר ר' מאיר אבל בהך אימא מודה להו לרבנן צריכא וכן אמר רבה ראיה בעדים א"ל אביי מאי טעמא אי נימא מדכולהו כתיב בהו כד הוה מהלך על רגלוהי בשוקא ובהא לא כתיב בה שמע מינה שביב מרע הוי אדרבה מדכולהו כתיב בהו כד קציר ורמי בערסיה והא לא כתיב בה שמע מינה בריא הוי איכא למימר הכי ואיכא למימר הכי [ו]אוקי ממונא בחזקת מריה ובפלוגתא דרבי יוחנן אמר ראיה בעדים ור' שמעון בן לקיש אמר ראיה בקיום השטר איתיביה רבי יוחנן לרבי שמעון בן לקיש [ז]מעשה בבני ברק באחד שמכר בנכסי אביו ומת [ח] ובאו בני משפחה וערערו לומר קטן היה בשעת מיתה ובאו ושאלו את רבי עקיבא מהו לבודקו אמר להם [ט]אי אתם רשאים לנוולו ועוד סימנין עשויין להשתנות לאחר מיתה בשלמא

רלאיה במאי. כין לרבנן כין לר"מ קנעי. ומשום דאיכא לפרכא בתרי גווני כדלקמן קנעי הכי: **רלאיה בעדים.** כדמפרש לקמיה: **ר"מ כר' נתן ורבנן כר' יעקב.** ר"מ אזיל בתר הטמא כר' נתן ומתניתין כגון שהוא בריא עכשיו והכי קאמר מתני' אמר שר"מ הייתי ועכשיו אני בריא ואחרבי כי והן אומרים בריא היית עליו להביא ראיה בעדים שעכיב מרע היה ואר"מ הנותן מוחזק הוא בנכסים ועל המקבל מתנה שהוא מוציא ממחיבו עליו הראיה בעדים שיש בריא היה: **ראיה בקיום השטר.** ראיה שאמרו מכמיס המוציא מחבירו עליו הראיה בקיום השטר קאמרי רבנן שצריך לקיים שטרו שלא יוכל נותן לטענו ולומר מזויף הוא וכיון דמקיים שלא ע"פ הנותן אין כאן הפה שאסר הוא הפה שהתיר שהרי לא מקיים ע"פ הנותן דגימא מיגו יכא בעל השטר וחזכה במתנתו דל"ש אזלינן בתר הטמא כרבה ורבי נתן וכיון דבריא הוא עכשיו זכה בעל השטר אך יקיים שטרו שלא יוכל נותן לפסלו אבל ראיה דר"מ ראיה בעדים היא דמפרש עליו להביא ראיה שעכ"מ היה דברי ר"מ: **מודה.** לוה בשטר שכתבו ואינו מזויף אלא שטוען פרעתיו או שכ"מ הייתי או שטר אמנה או שטר פסיס הוא: **צריך המלוה לקיימו.** ע"פ אמרים שלא יוכל לוה לפסלו במיגו קמיפלגי: **ר"מ סבר א"ל לקיימו.** דסתם שטרות הרי הם כשרים ונשטרות לא נימא הפה שאסר הוא הפה שהתיר לפסלו והכי קאמר מתני' צריך להביא ראיה בעדים שעכ"מ היה דברי ר"מ מאחר שמודה הוא בשטר שכתבו ומקיים השטר אכך אזלינן בתר הטמא שהוא בריא כר' נתן וחכ"א המוציא מחבירו שהוא בעל השטר צריך להביא ראיה קיום השטר שיתקיים במותמיו דהודאת נותן שטוען כתבתיו לא מהניא מידי דהא קאמר שכ"מ הייתי והפה שאסר הוא הפה שהתיר והלכך צריך בעל השטר לקיימו וחזכה במתנתו דאזלינן בתר הטמא שהוא בריא כר' נתן ומתני' ליטי ומתני' אמרי אמרו שהוא בעל השטר צריך להביא ראיה קיום השטר שיתקיים בחותמיו דהודאת נותן שטוען כתבתיו לא מהניא מידי דהא קאמר שכ"מ הייתי והפה שאסר הוא הפה שהתיר והלכך צריך בעל השטר לקיימו וחזכה במתנתו דאזלינן בתר הטמא שהוא בריא כר' נתן ור' נתן כדפרישית: **והא איפליגו בה חדא זימנא.** במודה בשטר שכתבו צריך לקיימו: **דתניא.** בפרק ג' דכתובות: **אין נאמנין כו'.** דתנן התם [כתובות יא.]: העדים שאמרו כתב ידינו הוא זה אבל אנוסים היינו קנינים היינו פסולים היינו הרי אלו נאמנין אבפה אשר הוא הפה שהתיר ותניא בגמרא [שם] אין נאמנין לפסלו דברי ר"מ ופליג אמתני' דלא חייש לפה אשר גבי שטרות דלא נחשדו ישראל על כך ומפרש התם במסקנא [שם יט.]: טעמא דקסבר ר"מ מודה בשטר שכתבו לוה שא"ל מלוה לקיימו (ב) וכיון שאמר לוה אני כתבתיו תו לא מהימני עדים למפסליה שהרי אין לך קיום גדול מזה שהלוה מודה שכתבו דמסתמא לא עשה בפסלות וכמו שכתב ידו יוצא ממקום אחר דמי דתנן התם [יח:]: אין נאמנין דאין כאן הפה שאסר: **וחכ"א נאמנין.** דאע"ג דמודה לוה שכתבו צריך לקיימו וכיון שאינו מקיים כי אם ע"פ עדים הללו שאומרים כתב ידינו הוא זה הא קאמרי נמי קטנים היינו ונאמנים דהפה שאסר הוא הפה שהתיר: **בהיא קאמרי רבנן.** דאע"ג שמודה לוה שכתבו לא חשיב כקיום כיון דעדים עצמן פוסלין מתיתמן משום דאלימי עדים לאורויי שטרא ולא מהניא הודאת לוה אבל במתני' אימא לאו כל כמיניה לאורויי שטרא ולמימר שכ"מ היה כיון דמודה שכתבו ועדים לא קא פסלי מתיתמן: **אילימא.** היינו טעמייהו דרבנן מדכולהו מתנת בריא כתיב הכא הכי כד מהלך על רגלוהי בשוקא והאי לא כתיב ביה ש"מ שכ"מ היה והלכך אמרי רבנן המוציא מחבירו מקבל מתנה עליו להביא ראיה דמסתמא ש"ל שכ"מ היה: **למימר הכי כו'.** רבה הוא דקא משני לאביי הכי היינו טעמייהו דרבנן משום דאיכא למימר הכי והכי ומספקא לן אם מתנת בריא הוא אם מתנת שכ"מ הלכך אוקי ממונא בחזקת מריה ונותן והלכך המוציא מחבירו דהיינו בעל השטר עליו להביא ראיה בעדים שבריא היה להוציא הממון ממחזקת הנותן: **וכפלוגתא.** דרב הונא ורב חסדא פליגי ר' יוחנן ור"ל: **בכני ברק.** מקום: **ועמדו עליו בני משפחה.** וקס"ד דהתם נכסי בחזקת יורשין קיימי ולא נאו עדיין ליד לקוחות ואתו לקוחות וקא מערערו להוציא מן היורשין כפי שקנאום מן המת והיורשין עוררין ומשיבין דבר ללקוחות ואומרים קטן היה קרובנו בשעת מיתה וקי"ל לקמן (דף קנה.) דאינו יכול למכור בנכסי אביו עד שיהא בן עשרים ולא נוציא הנכסים מחזקתנו והלקוחות לא מלאו עדיים שיאמרו גדול היה ולכך הולכו לבודקו וכשלא יוכלו לבודקו וגם העדים לא מלאו הפסידו דר"ע כדרבנן דאמרי המוציא מחבירו עליו הראיה בעדים שבריא היה וה"ל על הלקוחות להביא ראיה שגדול היה: **כאו.** לקוחות ושאלו את ר"ע: **עשויין להשתנות.** ואפי' אם דומין עתה לסימני גדול י"ל אילו היה קיים הוה שומת: בשלמא

בשטר שכתבו צריך לקיימו משום דעדים גופייהו דחתימו עליה מרעי שטרא ואמרי קטנים היינו משום הכי דבין הוא דצריך לקיימו לאידך למקבל: ואי אתמר. במתני' בההיא קאמר ר' מאיר דמודה בשטר שכתבו אין צריך לקיימו משום דלאו כל כמיניה לאורויי שטרא אבל בברייתא הואיל ג) דקא מרעי ליה לשטרא אימא מודי לרבנן צריך לקיימו קס"ל דבין הכא ובין הכא פליגי: א"ל אביי. לרבא טעמא מאי אמרי' ראיה בעדים: אילימא משום דכולהו. שטרי מתנות בריא כתוב בהו כד הוי מהלך על רגלוהי בשוקא והבה ניהליה ובה לא כתיב הכי ש"מ שכיב מרע היה ומשום הכי איצטריך לאייתי ראיה בעדים דאי בקיום השטר לא דייקא: אורבה. אימא איפכא כיון דכולהו שטרי שכיב מרע כתיב בהו כד הוי קציר ורמי בערסיה והבה ניהליה ובהאי שטרא לא כתיב ביה הכי ש"מ בריא הוה ואמאי איצטריך ליה לאתויי עדים כלל: אלא איכא למימר הכי ואיכא למימר הכי משום הכי איצטריך ליה לאתויי עדים כלל: אלא איכא למימר הכי ואיכא למימר הכי משום הכי

אוקי ממונא בחזקת מריה. דהיינו נותן המתנה ואצטריך מקבל להביא ראיה שבריא היה בשעה שנתן לו המתנה: בפלוגתא. דרב הונא ורב חסדא לעיל הכי פליגי ר' יוחנן ור"ל: וערערו לומר קטן היה. ואין מכיריהו מכירה דאין מעשה קטן כלום: מהו לבודקו. כשהוא מת אם הביא ב' שערות וגדול הוא אי לא: אמר להם אי אתם רשאים לנוולו. מאחר שמת: ועוד. אפ"ה דאתם רשאים לבודקו אין ראיה לאחר מיתה דסימנין עשויין להשתנות:

ג) נראה לר"ל מאחר דמקיימי ליה יסי'. ב) ל"ל הואיל ועדים נופייהו קא מרעי וכו'

מסורת הש"ס

ג) כ"מ דף ז. מב: [מקמן קס. [כתובות יט. שבת עח.]]. ב) כתובות דף יח. ג) [קידושין מה: וס"ק]. ד) [כעין זה שמחות פ"ד הלכה יב לקמן קנה.]. ה) כ"ל וכן נראה.

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ועוד בו' בראב"ן בנדה נוטות אע"פ שאין שעיות. ולע"ד ל"ל כדאתרינן בנדה דכ' שערות שאמרו נרמים שיהא לבן נוטה:

הגהות הב"ח

(א) נב' ומת ועמדו עליו בני משפחה: (ב) [שב"ם ד"ה אין נאמנין וכו' דבירון שאמר וכו' וכמו שכתב ידן יוצא: (ג) [תוס' ד"ה וכדף הקודם] אמר כי' ונראה לריי לפרש לא שני דנקעה ביהח"מ ד"ה ר' לעומאה אלא וכו' שלא ידע וכו' שאם בא לשאול לפניו בזמנת ההמה יש לנו לומרכה כל"ל וי"ב כלומר לא שני אלא היכא שהסמך הוא אם נכנס ביהח"מ שעומד כי עכשיו כמנת לשאול על שפיקו לו שמא נכנס ביה"ג שלפניו דהשתא נודע שלא עברו עליה יה"ג משעבר לפם לפניו לשאול ביהח"מ יש לנו לומרכה ר"ל דקרוב הוא לזמנת ההמה ובתר הטמא אזלינן אבל אם כבנא לשאול ביהח"מ הסמך אינו ביהח"מ שעמוד כי אלא סמך לי אם נכנס ביה"ג שלפניו לו ביהח"מ שלפני פניו דהשתא נודע דאע"פ שנכנס ביהח"מ כבר עברו על הטומאה יה"ג המה אפילו הוא בא לשאול ביהח"מ הי דה"ל לטומאה דמין דקרוב הוא ליה"ג יותר מליהח"מ אזלינן בתמות הנמנים שהרי הסמך הוא ביהח"מ ה"ש ר"י ובלבד ימים הקמוכים לנמנים כי' הא דאמר בא לשאול ביהח"מ נאלין לו ביהח"מ אינו אלא שבהסמך הוא ביהח"מ שעומד כי הם הימים הקמוכים לנמנים לאפוקי בשהסמך הוא ביה"ג שלפני הנמנים הרחם ילדי מין שקרוב הוא ליה"ג יותר הי רה"י לטומאה ומהכרע"ל הבית הימים לדבר אחר יפרי ליה מאחי [והשאר חסר]: (ד) בא"ר הכי פירושא לגבי טומאה כל"ל ומיהא אם נמתק: (ה) ד"ה ועוד וכו' דלא אמרתן בשום מקום שום חילוק בשטרות אם סימן בין לנטות לשתוקות. כ"כ ולי נראה דלמאי שהפורסים שהשטרות יתרוכו לאחר מיתה בקבר ח"כ יש לומר שמא בשעת מיתה לא היה כהן כדי לנוף ולשון לגד עיקרן ולאחר מיתה הגדולו ויתרכו:

מוסף רש"י

מודה בשטר שכתבו צריך לקיימו. אע"פ שכלוה מודה ליה שכתב שטר אי ולוה לו מעות. צריך המלוה לקיימו בחותמיו. ומפני הכבוד כיון נאמן כלוה לומר פרעתיו. דכל זמן שאינו מקרים מתן קמסר ליה שטרא ליה שמיהה לו שכתבו. הא אמר דפרים. אבל מהשטר מוחזק על מי עדיו אין הלוה נאמן לומר פרעתי (ב"מ ז. וב"ר שבת עח:). ורבנן סברי מודה בשטר שכתב אין צריך לקיימו. לוה שהלוה בשטר שכתבו ועל פיו נתחתמו העדים, אין המלוה צריך לקיימו בעדים בחתומים בו, שאין כלוה שיב נאמן לומר פרעתיו, ולא אמרינן בהאי דפה שאסר הוא הפה שהתיר, דאמרינן שאמר כשר היה הרי הוחזק הכבוד, ומי אמר פרעתיו לא מהימן, שהרי כיד המלוה הוא (כתובות יט:) מאחר שהלוה מודה שכתבו אינו אלא שטר אמנה הוא, אין המלוה צריך לומר אחר העדים בחתומים בו ולפעיל על חתימתן ולקיימו (ב"מ עב:) דכיון שמודה שכתבו ולוה בו הרי הוא כאילו קיימוהו חותמיו ונוכה כל זמן שמולאו (שבת עח: יעי' רשב"ם לקמן קנו.). אין נאמנין לפוסלו. העדים שאמרו כתב ידינו הוא אבל אנוסים היינו קנינים הרי אלו נאמנין לפוסלו (כתובות יח:).

עין משפט נר מצוה

קכג א מיי' פ"ט מהל' זכיה ומתנה הל' כב סמג עשין פב טור"מ ש"ע ח"מ סי' רמ סעיף ב ועיין בס"מ ובכ"י:

קכד ב מיי' פ"ל מהל' מלוה ולוה הלכה ה סמג עשין נד טור"מ ש"ע ח"מ סי' פב סעיף ח:

קכה ג מיי' פ"ג מהל' עדות הלכה ו סמג עשין קנו טור"מ ש"ע ח"מ סי' מו סעיף לו:

קכו ד ה מיי' פכ"ט מהל' מכירה הלכה טז סמג עשין פב טור"מ ש"ע ח"מ סי' רלה סעיף יג [ופ"ע י"ד סוף סי' שמנו]:

רבינו גרשום

ראיה בעדים. שיעידו שבמתנת בריא היתה: ראיה בקיום השטר. שיביאו עדים שיכירו חתימת עדים הללו החתומים על השטר לפי שזה הנותן מרע ליה לשטרא דקאמר שכיב מרע הוה ומשוי ליה כחסמא בעלמא להכי מייתי הני ראיה דמקיימי לשטרייהו אע"ג דהנהו לא מסהדי אי בריא הוה אי שכיב מרע הוה [ו] בדבר דמקיימי לי' לאו כל כמיניה דנותן דמצי מרע לשטרא: רב הונא דאמר ראיה בעדים. קסבר קמיפלגי ר' מאיר ורבנן דמתני' בפלוגתא דר' יעקב ור' נתן. ר' מאיר דאמר צריך להביא ראיה ששכיב מרע היה ומאי ראיה בעדים דאי אמרינן ראיה בקיום השטר האי לאו ראיה היא דהנהו עדי דמסהדי על חתימת ידייהו דסהדי לא ידעי אי בריא הוה אי שכיב מרע היה. וחכ"א המוציא עליו הראיה על מקבל מתנה להביא ראיה בעדים שבריא היה קסברי כר' יעקב דאמר הן אין מוציאין מידו בלא ראיה בעדים דבריא הוה: קמיפלגי במודה בשטר כו'. ר' מאיר דאמר עליו להביא ראיה ששכיב מרע היה ס"ל הואיל דאותו נותן מודה באותו שטר מתנה שכתבו אין צריך למקבל מתנה לקיימו והואיל דהאי בעי לאורויי דאמר שכיב מרע הוה ובטל הוא להכי צריך למקבל מתנה לקיימו בעדים המכירים חתימותייהו ולאו כל כמיניה של זה לפוסלו שהב: והא איפליגו בה חדא דתנא. במודה בשטר שכתבו צריך לקיימו והכא מאי קאתי לאשמועינן. דתניא עדים החתומין על השטר ורצו לפוסלו ואמרו כשתתמנו עליו קטנים היינו או אנוסים היינו אין נאמנין לפוסלו אותו שטר דידאי איכא למימר דמשהתמו דייקי שפיר דכשרין הוו דלא הוו קטנים ואין נאמנין דהואיל שהן מודים שהן כתבוהו וחתמוהו אין צריכין לקיימו וכשר הוא: וחכ"א נאמנים לפוסלו. לפיכך צריכין שיהיו מקיימין אותו: צריכי. דאי אשמועינן בהך פלוגתא דהא ברייתא לחוד בהא קאמרין רבנן דמודה

עין משפט נר מצוה

(ו) נראה לר"ל מאחר דמקיימי ליה יסי'. (ב) ל"ל הואיל ועדים נופייהו קא מרעי וכו'

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com